

Eerste hulp bij Wablief-leeskringen begeleiden

1. Wat is een leeskring van Wablief?

Een leeskring is een groep mensen, die samen hetzelfde boek lezen. Deelnemers lezen het boek thuis, of tijdens de leeskring, of in een combinatie van de twee. De leeskring heeft een begeleider. Hij of zij gidst de leden van de leeskring door het boek. De leeskring komt meerdere keren samen. Tijdens de bijeenkomsten spreken de leden over het boek. Op de slotbijeenkomst komt de auteur van het boek langs.

2. Waarom is een leeskring een goed idee?

Een leeskring is een instrument om moeilijke lezers over de streep te trekken en hen toch een boek te laten lezen. In een groep en met begeleiding lezen, verlaagt de drempel om een boek vast te nemen. Praten over een boek dat je samen leest, verhoogt in grote mate het leesplezier. Ook het bezoek van de auteur is voor veel lezers een grote stimulans om een boek helemaal te lezen.

3. Kennen de leden van een leeskring elkaar?

De meeste leeskringen vertrekken vanuit bestaande groepen. Het zijn lesgroepen in het secundair of volwassenenonderwijs of de basiseducatie, socio-culturele verenigingen of verenigingen waar armen het woord nemen. Andere groepen worden voor de gelegenheid samengesteld. Dat zijn bijvoorbeeld leesgroepen in gevangenissen, of leerlingen/cursisten van één school, die niet samen les volgen, maar wel samen een boek lezen. Ook in bibliotheken komen verschillende lezers samen om over een boek te spreken.

Een leesgroep telt bij voorkeur tussen de zes en vijftien deelnemers. Te grote of te kleine groepen remmen mensen in hun bereidheid om hun mening te uiten.

4. Hoe vaak komt een leeskring samen? Hoe lang duurt een bijeenkomst?

De leeskring komt een aantal keer samen. Hoeveel keer, hangt onder meer af van het leesniveau van de deelnemers en de dikte van het boek. De begeleider van de groep is de juiste persoon om in te schatten hoe vaak de groep best samenkomt.

De samenkomsten volgen elkaar best vrij snel op. Eén keer per week is een ideale frequentie. De gesprekken van vorige keer zitten dan nog vrij vers in het geheugen. De tijd tussen twee bijeenkomsten is ruim genoeg om een nieuw deel van het boek te lezen.

Een bijeenkomst duurt ongeveer een uur. Bij lange bijeenkomsten durft de aandacht al eens verslappen. In kortere bijeenkomsten is er te weinig mogelijkheid om wat dieper in te gaan op het boek.

5. Waar kom je samen?

De bibliotheek is de ideale plaats om samen over boeken te praten. Probeer afspraken te maken met de plaatselijke bib, die zal blij zijn je te ontvangen. Voor bijna alle moeilijke lezers is de drempel van de bibliotheek hoog. Deelnemen aan een leeskring in de bib, helpt die drempel verlagen. Zorg er wel voor dat de leeskring niet gestoord wordt door bezoekers van de bibliotheek. Kom samen in een afgezonderd zaaltje of eventueel op een tijdstip waarop de bib niet open is voor het publiek.

Lukt samenkomen in de bib niet? Geen nood. De leeskring kan uiteraard ook samenkomen op een andere plaats. In de meeste gevallen heeft de groep al een vaste ontmoetingsruimte, vaak een klaslokaal. Als het kan, pas die ruimte dan een beetje aan voor de leeskring. Je kan bijvoorbeeld de stoelen en tafels anders schikken dan gewoonlijk. Dat zorgt al voor een andere sfeer.

Leeskringen verlopen vlotter in een gezellige ruimte en een open sfeer. Koffie of frisdrank en een koekje erbij, maken de bijeenkomsten nog net iets leuker. Let wel op dat de leeskring geen praatcafé wordt.

6. Welk boek lees je?

Het succes van een leeskring staat of valt met de keuze van het boek. Peil naar de interesses in de groep. Die liggen soms ver uit elkaar. Probeer toch een gemeenschappelijk punt te vinden. Als zelfs maar één deelnemer totaal geen interesse heeft in het boek, kan dat een vlot verloop van de leeskring al storen. De begeleider kan minder geïnteresseerde deelnemers over de streep trekken. Boeken kan je vanuit verschillende invalshoeken benaderen. Op die manier kan je mensen met heel verschillende interesses wellicht toch elk vanuit hun eigen standpunt motiveren om hetzelfde boek te lezen.

Vanzelfsprekend moeten de deelnemers het taalniveau van het boek aankunnen. Een te moeilijk boek demotiveert, een te gemakkelijk boek vaak ook. Het taalniveau van de Wablief-boeken is geënt op de richtlijnen in het Gemeenschappelijk Europees referentiekader voor talen (CEFR). Wablief-boeken zijn er op niveau A2 (twee waaiers op de achterflap) en B1 (drie waaiers op de achterflap). Meer informatie over die richtgraden staat op deze website:

http://taalunieversum.org/onderwijs/gemeenschappelijk_europees_referentiekader/3/3/

Voorbeelden uit de Wablief-boeken:

Niveau A2

Kerstekind

'Nieuwjaar', zegt de dokter.

'Op 1 januari komt het kindje.'

Maar het kindje zelf denkt daar anders over.

Het weet al heel goed wat het wel en wat het niet wil.

Kerstmis is toch zoveel mooier.

En 1958 is ook beter dan 1959.

1958 is het jaar van de Expo in Brussel.

Het jaar van de zilveren bollen van het Atomium.

Zilveren en gouden ballen en slingers en lichtjes in een boom.

Dus wordt het Kerstmis!

(Uit *Kerstekind*, Diane De Keyser)

Niveau B1

[NU]

DE REGELS VAN MOEDER

De regels van het huis zijn overal. Ze bepalen alles wat er gebeurt in het huis van Ruben en moeder. Hoe het gebeurt en wanneer. Ze bepalen zelfs waarom iets gebeurt.

Het zijn regels van moeder. Niets of niemand ontsnapt eraan. Zeker Ruben niet. De regels leggen alles vast. Hoe laat Ruben moet opstaan bijvoorbeeld. Wanneer hij gaat douchen en hoe lang. Hoeveel boterhammen hij eet bij het ontbijt en met welk beleg. Dat hij om 7.38 uur stipt het huis uit gaat en met de fiets naar zijn werk rijdt. Als hij stevig doorfietst, duurt de rit twintig minuten. Dan is hij net op tijd.

(Uit *De regels van het huis*, Tine Mortier)

7. Wat doet de begeleider?

De begeleider motiveert, stimuleert en geeft complimenten. Hij of zij schat de inspanningen van de deelnemers naar waarde. De begeleider reikt ook taal aan.

Als begeleider bespreek je het boek met de deelnemers. Daarvoor moet je het boek uiteraard zelf goed kennen. Lees het boek (enkele keren) grondig door en maakt er aantekeningen bij. Welke onderwerpen of zinnen kunnen stof tot gesprek geven? Hou bij die keuze rekening met de achtergrond en de interesses van de deelnemers.

De begeleider brengt structuur in de gesprekken, stelt de 'juiste' vragen, zodat er reactie komt uit de groep. Speel af en toe eens advocaat van de duivel, om reactie bij de deelnemers uit te lokken. Geef dan een mening of invalshoek waar de deelnemers het hoogstwaarschijnlijk niet eens mee zullen zijn. Dat kan tot interessante discussies leiden, waarbij de deelnemers hun spreekvaardigheid oefenen.

Waak erover dat het gesprek niet al te ver afdwaalt van het boek.

Zorg ervoor dat alle deelnemers aan bod komen in de gesprekken. Zet de stille deelnemers aan tot praten door gericht vragen te stellen aan hen. Zo toomt je meteen de praatgrage deelnemers wat in.

De begeleider helpt de deelnemers om de structuur van het boek te vatten. Chronologie is voor moeilijke lezers niet altijd makkelijk te vatten, samen een tijdslijn opbouwen kan handig zijn. Bespreek ook de verschillende personages en hun verhouding tot elkaar. Dat kan bijvoorbeeld met een bordschema.

8. Welke werkvormen doen het goed in een leeskring?

Bij een leeskring zijn heel veel verschillende werkvormen mogelijk. Een leeskring kan veel verder gaan dan praten over het boek. De begeleider kan ook opdrachten bij het boek geven. Dat zorgt vaak voor een beter inzicht.

De deelnemers kunnen individueel, in groepjes van twee of drie of allemaal samen opdrachten bij het boek uitvoeren.

Bij de Wablief-boeken hoort lesmateriaal. Dat kan je gratis downloaden op de website van Wablief: www.wablief.be/boeken/lesmateriaal. Kijk zeker inspiratie eens naar het lesmateriaal van het boek dat de deelnemers lezen. Er zitten wellicht een aantal opdrachten bij die je kan gebruiken in de groep.

Enkele voorbeelden van werkvormen:

- Deelnemers maken foto's, die volgens hen een idee of actie uit het boek weergeven
- Deelnemers zoeken passende prenten in tijdschriften en/of kranten
- Deelnemers kiezen hun favoriete zin of woord uit het boek. Ze vertellen waarom ze die zin of dat woord gekozen hebben.
- Iedere deelnemer verzint een vraag over het boek. Deelnemers praten in duo's over de vragen.
- Deelnemers maken een stifgedicht, van een gekopieerde pagina uit het boek (uitleg over en voorbeelden van stifgedichten vind je hier: www.stifgedichten.com en <http://nl.wikipedia.org/wiki/Stifgedicht>).

9. Hoe praat ik over boeken met mensen die minder goed Nederlands kennen?

Praten over een leeservaring is een goede manier om beter Nederlands te leren. Help de deelnemers op weg door woorden aan te bieden. Je kan bijvoorbeeld op het bord een schema met een aantal woorden plaatsen, die met het boek te maken hebben.

Je kan ook samen met hen een schema maken van de personages in het boek. Of laat hen eerst per twee praten over een vraag of enkele vragen, die ze ook op papier krijgen. Dan is de drempel minder groot, om nadien in de grote groep te praten.

Het is ook een goed idee om beeldmateriaal te laten koppelen aan het verhaal: breng prenten mee en vraag aan de deelnemers welke prent hen doet denken aan het boek.

10. Zijn er nog tips?

- Start een boekenblog op internet.
- Bezoek een locatie uit het boek. Dat kan ook virtueel, via [Google Streetview](#).
- Bestaan er passende liedjes bij het boek? Laat de deelnemers zoeken op [YouTube.com](#).
- Maak een woordwolk met zelfgekozen woorden uit het boek: [www.wordle.net](#).
- ...

11. Hoe bereid je het bezoek van de auteur voor?

Het bezoek van de auteur is een hoogtepunt van de leeskring. Veel deelnemers kijken daar naar uit. Het stimuleert hen om deel te nemen.

Bereid het bezoek van de auteur grondig voor. Geef de deelnemers vooraf al kort wat uitleg over de auteur. Schreef hij of zij nog andere boeken? Welke dan?

Maak vooraf goede afspraken met de auteur. Licht haar/hem ook in over wat de groep verwacht. Geef ook uitleg over het taalniveau van de groep. Wijs de auteur vooraf ook op eventuele gevoeligheden in de groep. Pijnlijke momenten kan je beter voorkomen dan genezen.

Laat de deelnemers vragen bedenken voor de auteur. Die vragen kunnen over het boek gaan, maar dat hoeft zeker niet. Deelnemers aan leeskringen vinden het vaak boeiend om te weten wat een auteur allemaal doet. Opzoekwerk, schrijven, lezingen ...

De begeleider breekt het ijs bij het bezoek van de auteur. Stel de auteur nog even kort voor aan de groep. Stel zelf de eerste vraag. Leid daarna het gesprek in goede banen. Iedereen moet een vraag kunnen stellen. Geef de auteur ook wat ruimte om zelf iets te vertellen.

12. Hoe verloopt de laatste sessie?

In de laatste bijeenkomst vat de begeleider het boek samen met de groep nog eens kort samen.

De begeleider peilt naar de ervaringen van de deelnemers. Kunnen deelnemers in één woord zeggen wat ze van het boek vonden? Kunnen ze dat in één zin? Werden de verwachtingen ingelost? Wat vonden de deelnemers goed? Wat kon volgens hen beter? Interessant is om hier het verschil tussen kennis en emoties aan bod te laten komen: Wat hebben ze geleerd uit het boek? Wat hebben ze gevoeld terwijl ze het boek lazen? Plezier, verdriet, boosheid, blijheid om de mooie zinnen ...?

Vergeet vooral niet om alle deelnemers te bedanken voor hun inzet en probeer hen aan te zetten om te blijven lezen.